خلاصه‌ای از نشریه آماری نظام پزشکی

مجله علمی نظام پزشکی
سال سوم ، شماره۲، صفحه۱۶۹، ۱۳۵۲

در بهمن ماه سال ۱۳۵۱ سومین نشریه آماری نظام پزشکی ایران در بارهٔ آمار پزشکان ودندانپزشکان کشور انتشار یافت . نظر به‌اینکه سومین باراست که نشریه دقیق ومعتبری دراین‌زمینه منتشر شده ، بجاست‌تاعموم همکاران عزیز ازرئوس مطالب‌وآمار وارقام ذکر شده باخبر شوند .

این نشریه‌که مکمل نشریه آماری شماره ۲ نظام پزشکی است ، از دوبخش جداگانه تشکیل یافته است .

بخش اول به‌آمار پزشکان ورشته‌های تخصصی و دیگر خصوصیات آنان اختصاص دارد . بخش دوم مربوط به آمار دندانپزشکان کشور است .

الف : آمار پزشکان

از ۹۵۳۵تن پزشکی‌که تا ۱۵ دی‌ماه‌سال۱۳۵۱ مدارك خودرا تکمیل ودر نظام‌پزشکی مرکزی ثبت نام‌کرده‌اند، آماروا‌طلاعات زیر بدست آمده است .

ازمجموع ۹۵۳۵ تن پزشك، ۸۸۹۹ تن یا ۹۳/۳ درصدپزشکان مرد وبقیه یعنی ۶۳۶تن ازپزشکان زن هستند. در حدود ۷۶۹۸ تن یا حدود ۸۰/۷ درصد پزشکان دارای همسر میباشند، ۱۹/۳ درصد بقیه‌آنان، خودرا بی‌همسر معرفی‌کرده‌اند. کمترین درصد ازدواج‌کرده‌ها دربین‌پزشکان جوان ۲۹-۲۵ ساله دیده میشود.

از ۹۴۲۸تن‌پزشکی‌که درجه دکترای پزشکی دارند، ۸۹درصد از ایران و۱۱ درصد بقیه بترتیب از کشورهای آلمان ـ فرانسه سوئیس‌ـترکیه‌ـشوروی ـ انگلستان‌ـآمریکا‌ـ اطریش ـ ودیگر کشورها دانش پزشکی آموخته‌اند .

از ۹۴۲۸ تن پزشکی‌که درجه دکترای پزشکی دارند، ۸۳۸۹ تن‌از ایران درجه دکترا گرفته‌اند که سهم دانشگاه تهران ۵۸ درصد ، دانشگاه تبریز ۱۳/۵ درصد ، دانشگاه اصفهان ۱۰/۸ درصد ، دانشگاه مشهد ۹/۴درصد ، دانشگاه پهلوی شیراز۴/۳ درصد است و۴ درصدبقیه به‌ترتیب مربوط به‌دانشگاه جندیشاپور اهواز ودانشگاه ملی‌ایران میباشد .

۱۰۷تن ازپزشکان در زمره پزشکان مجاز هستند.

۴۰۰۰تن ازپزشکان‌قبل ازسالهای ۱۳۴۱ ازایران‌فارغ‌التحصیل شده‌اند واز سال ۱۳۴۱ تا۱۳۵۱ بیشترین عده فارغ‌التحصیلان پزشکی مربوط بسال ۱۳۴۸ بوده‌که ۵۹۹ تن هستند .

از ۹۵۳۵ تن پزشك ، ۳۲۹۴ تن آنان متخصص هستند. ازاین عده ۲۰۳۶ تن از ایران درجه تخصص گرفته‌اند وبقیه مربوط به‌کشورهای دیگر است. ازآمریکا ۵۴۲ تن، آلمان۳۰۰ تن ، فرانسه ۱۸۰ تن ، انگلستان ۱۲۳ تن، سوئیس ۴۸ تن، کانادا ۲۷تن‌و۳۸ تن‌ازدیگر کشورها باخذ درجه تخصص نائل‌آمده‌اند.

از ۳۲۹۴ تن پزشك متخصص، ۲۲۰۹ تن درتهران بزرگ(۶۷ درصد) ، بعد از آن به ترتیب در استانهای : فارس ۱۶۳ تن ، خوزستان ۱۵۸ تن ، اصفهان ۱۵۷ تن ، خراسان ۱۵۰ تن ، آذربایجان شرقی۱۲۳تن، مازندران۷۵ تن. دیگرشهرستانهای استان مرکزی ۵۳ تن ، گیلان ۴۳ تن و دیگر استانها و فرمانداری‌های کل۱۶۳تن مشغول بکارند.

از ۳۲۹۴ تن پزشك متخصص، ۱۰۸۴ تن در رشته‌های داخلی، ۱۷۰۷ تن در رشته‌های جراحی، ۵۰۳ تن در رشته‌های‌وابسته. متخصص هستند ، تفکیك رشته‌ها بدین‌شرح است :

[Downloaded from jmciri.ir on 2026-11-07]

آمار پزشکان

استان ـ فرمانداری کل	جمع کل	پزشکان			درصد پزشک	متوسط جمعیت برای یک پزشک
		پزشکان عمومی	پزشکان متخصص	مجاز		
کل کشور	***۹۵۳۵**	**۵۸۳۹**	**۳۲۹۴**	**۱۰۷**	**۱۰۰**	**۳۰۵۰**
استان مرکزی تهران بزرگ	۴۴۶۴	۲۲۰۹	۲۲۰۹	۴۶	۴۶/۸	۸۳۲
استان مرکزی دیگر شهرستانها	۲۸۲	۲۲۴	۵۳	۵	۳	۷۳۰۱
استان گیلان	۲۴۵	۱۹۸	۴۳	۴	۲/۶	۶۱۰۹
استان مازندران	۳۶۵	۲۸۵	۷۵	۵	۳/۹	۵۸۵۷
استان آذربایجانی شرقی	۴۶۲	۳۳۴	۱۲۳	۵	۴/۹	۶۵۲۴
استان آذربایجان غربی	۱۵۷	۱۲۶	۲۹	۲	۱/۷	۸۰۲۷
استان کرمانشاهان	۱۳۷	۱۱۰	۲۶	۱	۱/۴	۶۵۶۹
استان خوزستان	۵۹۷	۴۳۵	۱۵۸	۴	۶/۳	۳۰۶۴
استان فارس	۴۶۷	۲۹۷	۱۶۳	۷	۴/۹	۳۰۵۷
استان کرمان	۱۳۹	۱۱۵	۲۱	۳	۱/۶	۶۳۵۳
استان خراسان	۵۷۸	۴۲۱	۱۵۰	۷	۶/۱	۵۰۰۸
استان اصفهان	۵۹۲	۴۲۶	۱۵۷	۹	۶/۳	۲۷۶۶
استان سیستان و بلوچستان	۹۷	۹۰	۷	–	۱	۵۴۳۷
استان کردستان	۷۵	۶۱	۱۳	۱	۰/۸	۹۵۷۶
استان ساحلی و بنادر و جزایر	۵۳	۵۰	۳	–	۰/۵	۷۵۷۰
فرمانداری کل همدان	۱۲۳	۹۲	۲۶	۵	۱/۳	۸۳۸۷
فرمانداری کل لرستان	۸۸	۷۵	۱۲	۱	۰/۹	۹۰۴۱
فرمانداری کل یزد	۷۰	۵۸	۱۰	۲	۰/۷	۴۶۵۶
فرمانداری کل سمنان	۵۹	۵۱	۸	–	۰/۶	۴۰۸۲
فرمانداری کل بوشهر	۶۶	۶۳	۳	–	۰/۷	۴۵۵۶
فرمانداری کل چهارمحال و بختیاری	۶۱	۵۸	۳	–	۰/۶	۵۷۱۰
فرمانداری کل زنجان	۳۳	۳۱	۲	–	۰/۳	۱۶۲۰۳
فرمانداری کل کهکیلویه و بویر احمد	۱۵	۱۵	–	–	۰/۱	۱۲۷۴۵
فرمانداری کل ایلام	۱۵	۱۵	–	–	۰/۱	۱۱۴۶۱

* محل کار یا اقامت ۲۹۵ تن (۳/۱ درصد) پزشک که فعلا در کشورهای خارج و یا در خدمت سپاه بهداشت و یا وظیفه هستند مشخص نمی‌باشد.

[Downloaded from jmciri.ir on 2026-11-07]

آمار دندانپزشکان

نام استان ـ فرمانداری کل	جمع کل	دندانپزشکان			درصد دندانپزشک	متوسط جمعیت برای یك دندانپزشك
		با عنوان دکترا	بی عنوان دکترا	مجاز		
کل کشور	*** ۱۳۴۷**	**۱۰۸۶**	**۱۵۲**	**۹۳**	**۱۰۰**	**۲۱۵۹۱**
استان مرکزی — تهران بزرگ	۷۸۳	۶۴۶	۷۳	۶۴	۵۸/۲	۴۷۴۴
استان مرکزی — دیگر شهرستانها	۴۸	۳۸	۶	۴	۳/۶	۴۲۸۹۳
استان گیلان	۳۰	۲۵	۳	۲	۲/۳	۴۹۸۹۶
استان مازندران	۵۲	۴۶	۵	۱	۳/۹	۴۱۱۱۷
استان آذربایجان‌شرقی	۴۰	۲۷	۱۰	۳	۲/۹	۷۵۳۵۲
استان آذربایجان غربی	۲۵	۱۳	۱۲	–	۱/۹	۵۰۴۱۲
استان کرمانشاهان	۲۴	۱۹	۵	–	۱/۸	۳۷۵۰۳
استان خوزستان	۶۷	۵۹	۸	–	۴/۹	۲۷۳۰۴
استان فارس	۴۴	۳۵	۴	۵	۳/۳	۳۷۸۹۷
استان کرمان	۲۷	۲۳	۲	۲	۲	۳۰۷۱۰
استان خراسان	۶۱	۵۱	۶	۴	۴/۷	۴۷۴۶۰
استان اصفهان	۴۴	۳۷	۶	۱	۳/۳	۳۷۲۱۶
استان سیستان و بلوچستان	۱۰	۸	۲	–	۰/۷	۵۲۷۴۵
استان کردستان	۱۲	۱۰	۲	–	۰/۹	۵۹۸۵۳
استان ساحلی و بنادر	۵	۳	۲	–	۰/۳	۸۰۲۵۰
فرمانداری کل همدان	۱۵	۱۰	۳	۲	۱/۱	۶۸۷۷۴
فرمانداری کل لرستان	۱۰	۱۰	–	–	۰/۷	۷۹۵۶۱
فرمانداری کل یزد	۱۰	۶	–	۴	۰/۷	۳۲۵۹۳
فرمانداری کل سمنان	۷	۶	–	۱	۰/۵	۳۴۴۱۰
فرمانداری کل بوشهر	۷	۶	۱	–	۰/۵	۴۲۹۶۲
فرمانداری کل چهارمحال و بختیاری	۳	۳	–	–	۰/۲	۱۱۶۱۱۸
فرمانداری کل زنجان	۵	۳	۲	–	۰/۳	۱۰۶۹۳۹
فرمانداری کل ایلام	۲	۲	–	–	۰/۱	۸۵۹۵۷
فرمانداری کل کهکیلویه و بویراحمد	–	–	–	–	–	–

* محل کار یا اقامت ۱۶ تن (۱/۲ درصد) از دندانپزشکان که فعلا در کشورهای خارج و یا در خدمت سپاه بهداشت و یا وظیفه هستند مشخص نیست.

[Downloaded from jmciri.ir on 2026-11-07]

از ۱۰۸۴ تن متخصصین رشته‌های داخلی : ۳۰۷ تن در رشته بیماریهای داخلی ، از جمله روماتولوژی و بیماریهای گوارش واندوکرینولوژی ـ ۶۰تن دررشته بیماریهای‌قلب‌وعروق ـ ۳۰تن دررشته بیماریهای‌ریوی‌ـ۳۵تن‌دررشته بیماریهای‌عفونی‌ـ۸تن در رشته خون‌شناسی ـ۴۱۷ تن در رشته بیماریهای اطفال و بهداشت مادروکودك ـ ۱۱۰ تن دررشته بیماریهای اعصاب وروان‌ـ۶۸تن دررشته بیماریهای پوست‌وآمیزشی‌ـ۳۶تن‌در رشته بهداشت‌عمومی وصنعتی و ۱۳ تن در رشته طب فیزیکی و توان‌بخشی و فیزیکال مدیسین ونوتوانی دارای درجه تخصص‌هستند.

از ۱۷۰۷ تن متخصصین رشته‌های جراحی : ۷۷۳ تن در رشته جراحی عمومی‌ـ۷۰ تن دررشته بیماریهای میزه‌راه ـ۵۱ تن‌در رشته ارتوپدی ـ ۳۱ تن در رشته جراحی قلب وعروق وسینه ـ ۲۷ تن در رشته جراحی مغزواعصاب ـ۲۴تن در رشته جراحی پلاستیك وترمیمی‌ـ ۲ تن در رشته جراحی فك وصورت ـ ۱۷۴ تن در رشته بیماریهای گوش، گلو، بینی ـ۱۸۵ تن در رشته چشم پزشکی‌ـ۳۷۰تن دررشته بیماریهای‌زنان‌ومامائی‌متخصص‌هستند.

از ۵۰۳ تن متخصصین رشته‌های وابسته : ۱۳۹ تـن در رشته رادیولوژی ورادیوتراپی ـ ۱۶۳ تن در رشته بیهوشی ـ ۹۶ تن در رشته پاتولوژی و آزمایشگاهی (آسیب‌شناسی ـ آزمایشگاه بالینی ـ پزشك قانونی)۵۲ تن دررشتهٔ پاتوبیولوژی(بیوشیمی‌ـ بیولوژی ـ سرم‌شناسی‌ـ انگل شناسی ومیکرب شناسی) ـ۳۱تن در رشته فیزیولوژی ، فارماکولوژی ، بیوفیزیك ـ ۲۲ تن در رشته آناتومی وبافت شناسی، دارای درجه تخصص‌هستند.

ب ـ آمار دندانپزشکان

از مجموع دندانپزشکان، ۱۰۸۶تن دارای درجه دکتری و۱۵۲ تن بی‌عنوان دکتری هستند ، ۹۳ تن مجـاز شناخته شده‌اند . ازمجموع ۱۳۴۷ تن دندانپزشك، ۱۱۵۰ تن مرد و۱۹۷ تن‌زن میباشند.

ازمجموع۱۳۴۷ تن دندانپزشك، ۱۰۴۴تن دارای همسرهستند و۳۰۳تن،خودرا بی‌همسراعلام کرده‌اند.از۱۰۸۶تن‌دندانپزشك باعنوان دکترا، ۱۰۲۴تن دکترای خودرا ازایران گرفته‌اند و بین دیگرکشورها آلمان بعد از ایران قرار دارد و ۳۳ تن از دندانپزشکان،دکترای‌خودرا ازاین‌کشورو۲۹تن‌دیگر بترتیب‌از کشورهای‌ترکیه.انگلستان.آمریکاودیگرکشورهادرجه‌دکترای دندانپزشکی دریافت داشته‌اند.

این‌نشریه آماری‌بانمودارها وجدولهای جامع وجالب‌ومقایسه‌ای تهیه شده وقراراست هرسال تجدید شود تاهمیشه‌آخرین‌اطلاعات آماری راجع بجامعه پزشکی‌ایران دراختیار خوانندگان قرار گیرد. بی‌شك اطلاعاتی‌که پزشکان ودندانپزشکان عزیز دراختیار سازمان‌نظام‌پزشکی میگذارند ، دراین راه مهمترین‌واصلی‌ترین عامل تهیه آماری لازم است .

توضیحات.

۱ـ از شهریورماه سال۱۳۴۸ تاتاریخ خردادماه۱۳۵۲ ، ۱۰۵ تن از پزشکان و دندانپزشکان فوت شده‌اند.

۲ـ از۱۵ دی‌ماه سال۱۳۵۱ تااول خرداد ماه سال۱۳۵۲، عده پزشکان ودندانپزشکان سراسرکشورکه در نظام‌پزشکی تشریفات ثبت نام خود را انجام داده‌اند ۱۱۳۸۲تن‌است :

پزشکان ۹۹۶۰ تن، دندانپزشکان ۱۴۲۲تن .

[Downloaded from jmciri.ir on 2026-11-07]